

UCHWAŁA NR IV/23/2024
RADY POWIATU WYSOKOMAZOWIECKIEGO

z dnia 23 sierpnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia aktualizacji "Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie
Wysokomazowieckim na lata 2017-2025"**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 16b i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. W załączniku do Uchwały Nr XX/175/2016 Rady Powiatu Wysokomazowieckiego z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wysokomazowieckim na lata 2017 – 2025”, wprowadza się następujące zmiany:

1) W Rozdziale „III.2 Harmonogram realizacji zadań na lata 2020-2022” otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały wraz z analizą obszarów społecznych.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Dorota Łapiak

Załącznik do uchwały Nr IV/23/2024
Rady Powiatu Wysokomazowieckiego
z dnia 23 sierpnia 2024 r.



AKTUALIZACJA
"STRATEGII ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE WYSOKOMAZOWIECKIM
NA LATA 2017-2025"

WYSOKIE MAZOWIECKIE, sierpień 2024

Opracowanie:
Koordinator strategii
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Wysokiem Mazowieckiem

WSTĘP DO AKTUALIZACJI

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem zgodnie z art. 112 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej jest koordynatorem realizacji strategii. Monitorowanie i ewaluacja zapisów strategicznych polega na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych.

Ocena założeń w strategii jest prowadzona na podstawie danych statystycznych, informacji własnych, materiałów sprawozdawczych i innych dostępnych źródeł przekazanych do koordynatora strategii od realizatorów merytorycznych poszczególnych celów, instytucji pomocy społecznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów.

Zgodnie z zapisami monitoringu i sposobu aktualizacji (rozdział III pkt 3) dokumentu „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wysokomazowieckim na lata 2017-2025”, system aktualizacji jest prowadzony, co najmniej raz na trzy lata, zgodnie z planowym harmonogramem. Koordynator Strategii zbiera informację od realizatorów i sporządza sprawozdanie. Działanie to pozwala na korektę harmonogramu, weryfikację kierunków działania oraz celów strategicznych.

Według art. 16 b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej powiat opracowuje strategię rozwiązywania problemów społecznych, zawierającą w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Aktualizacja Strategii na lata 2023-2025 zawiera, więc analizę tendencji i prognoz zmian społecznych powiatu (zgodnie z art. 16b powyższej ustawy) opracowanych na podstawie sprawozdania z realizacji harmonogramu Strategii, OZPS (oceny zasobów pomocy społecznej) z lat 2020-2023 sporządzanych przez PCPR w Wysokiem Mazowieckiem.

AKTUALIZACJA DANYCH STRATEGICZNYCH – TENDECJE I PROGNOZY

Z informacji demograficznych z lat 2020-2023 wynika, że liczba ludności powiatu systematycznie maleje. Na koniec grudnia 2023 roku powiat wysokomazowiecki liczył ogółem: **55 136** mieszkańców.

Tabela 1: Liczba mieszkańców powiatu wysokomazowieckiego

Rok	Ogólna liczby mieszkańców	Kobiety	Mężczyźni
2020	57 114	28 418	28 696
2021	56 349	28 038	28 316
2022	55 731	27 733	27 998
2023	55 136	27 456	27 680
Tendencja	spadek o 1978	spadek o 962	spadek o 1 016

Średni wiek mieszkańców wynosi 42,0 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.[#]

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w powiecie wynosi 22,32%, produkcyjnym 59,6%, zaś jedynie 18,2% to osoby do 18 roku życia. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu wysokomazowieckiego w 2050 roku ulegnie znacznemu spadkowi i wynosić będzie 43 676, z czego 21 431 to kobiety, a 22 245 mężczyźni, tempo spadku będzie coraz większe.

Powiat wysokomazowiecki ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -311. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,75 na 1000 mieszkańców powiatu wysokomazowieckiego, np. w 2022 roku urodziło się 426 dzieci, w tym 53,1% dziewczynek i 46,9% chłopców, natomiast na 1000 mieszkańców powiatu przypada 13.64 zgonów. W 2022 roku zarejestrowano 399 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 644 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla powiatu wysokomazowieckiego -245. W tym samym roku 8 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 2 wymeldowania za granicę – daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 6.[#]

Przewidywane są również niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności:

- starzenie się całego społeczeństwa (w 2022 roku 22,32% stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym),
- starzenie się zasobów siły roboczej,
- zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji ludności.

Z informacji uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Wysokiem Mazowieckiem wynika, że liczba bezrobotnych w powiecie wysokomazowieckim powoli, ale regularnie spada i na dzień 31.12.2023 r. wynosiła 1 512 osób. Stopa bezrobocia w powiecie w 2023 roku liczona jako procentowy udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności zawodowo czynnej kształtowała się **na poziomie 6,9%** (w województwie podlaskim 7,0%, w Polsce 5,1%).

Tabela 2: Liczba osób pozostających bez pracy w powiecie

Rok	Liczba bezrobotnych	Długotrwale bezrobotni, bez prawa do zasiłku	% w stosunku do ogólnej liczby	Z prawem do zasiłku	% w stosunku do ogólnej liczby
2020	1 595	918	57,55%	159	9,97%
2021	1 490	890	59,73%	116	7,79%
2022	1 547	899	58,11%	111	7,18%
2023	1 512	914	60,45%	124	8,20%
Tendencja	spadkowa	spadkowa		spadkowa	

Grupami w niekorzystnej sytuacji na rynku pozostają długotrwale bezrobotni, bez prawa do zasiłku, którzy stanowią największy procent wśród pozostających bez pracy. Inne grupy to osoby młode 25-34 oraz niepełnosprawne. W planowanym harmonogramie na lata 2023-2025 wykorzystano te informacje w stosunku do działań powiatu skierowanych do tych grup potrzebujących wsparcia.

TENDENCJE WŚRÓD OSÓB/RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY

Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia PCPR w roku 2023 miała tendencję wzrostową, szczegółowo:

- w 2020 r. z pomocy PCPR skorzystało 3 314 osób,
- w 2021 r. skorzystało - 5 976 osób,
- w 2022 r. skorzystało – 6 121 osób,
- w 2023 r. skorzystało – **6 429** osób.

Obszary trudności osób i rodzin, wymagających wsparcia i zgłaszających się do powiatu obrazuje poniższe zestawienie liczbowe spraw prowadzonych w powiecie wysokomazowieckim w latach 2020-2023.

Tabela 3: Liczba wydanych decyzji przez PCPR

Rok	Wspieranie systemu pieczy zastępczej	Pomoc społeczna, w tym dom pomocy społeczne	Niepełno-sprawność wsparcie PFRON	Liczba orzeczeń w sprawie stopnia niepeł.	Liczba orzeczeń - dzieci do 16 r. życia
2020	101	107	432	657	136
2021	159	40	468	704	102
2022	133	96	703	755	144
2023	146	63	627	1035	170

Największy obszar pomocowy powiatu to działania ukierunkowane na osoby, rodziny z niepełnoprawnością i związane z ich funkcjonowaniem minimalizowanie barier, likwidacja trudności, orzekanie, zabezpieczanie potrzeb, w tym rehabilitacji.

Kolejnym dużym obszarem wpierania rodziny jest system pieczy zastępczej, m.in. tworzenie rodzin, szkolenia, wsparcie i koordynacja współpracy z rodzinami zastępczymi, placówkami, prowadzenie poradnictwa. Analizując dane rodzin zastępczych oraz liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych należy wskazać, że w latach 2020-2023 pozostają one na podobnym poziomie z tendencją wzrostową:

w roku 2023 w **36** rodzinach zastępczych umieszczonych było **60 dzieci**,

w 2022 roku w **34** rodzinach - **58 dzieci**,

w 2021 roku w **34** rodzinach - **57 dzieci**.

zaś w 2020 roku w **33** rodzinach - **55 dzieci**.

Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej w 2023 roku wynosiła 5 dzieci, w roku 2022 – 7 dzieci, w 2021 – 3 dzieci. natomiast w 2020 – 5 dzieci.

Liczba rodzin zastępczych systematycznie wzrasta z 33 w 2020 do 36 w 2023 roku, jednak w tej liczbie znajdują się jedynie 2 rodziny zawodowe. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu wysokomazowieckiego jest niewystarczająca.

Należy podejmować działania regulujące sytuację prawną dzieci, skierowane na powrót dzieci do rodziców biologicznych oraz utworzenie nowych rodzin zastępczych.

Z prowadzonego powiatowego poradnictwa specjalistycznego PCPR i pomocy dla rodzin zastępczych, usamodzielnianych wychowanków, rodzin, osób z niepełnosprawnościami i przeciwdziałania przemocy skorzystało:

w 2023 roku - 1 203 osoby, w roku 2022 – 1 242 osoby, zaś w 2021 - 1 547 osób.

We wszystkich przypadkach osobom tym udzielono specjalistycznej pomocy w postaci porad pracownika socjalnego, psychologa, prawnika. Wszystkie rodziny w powiecie w kryzysach mogą korzystać więc ze wsparcia ambulatoryjnie. Jediną trudnością jest kierowanie osób w związku z sytuacji kryzysu do miejsca pobytu całodobowego, kiedy zachodzi taka potrzeba – w powiatowej infrastrukturze brak ośrodka interwencji kryzysowej.

Dużym również liczbowo obszarem ze względu na prowadzonych spraw powiatu jest pomoc społeczna, w tym decyzje kierujące do domów pomocy społecznej oraz zmieniające odpłatność osób za pobyt w dps, a także współfinansowanie warsztatów terapii zajęciowej na terenie powiatu wysokomazowieckiego.

WNIOSKI Z LAT 2020 -2023 ORAZ PROGNOZY ZMIAN OBSZARÓW SPOŁECZNYCH:

1. Przewidywane są niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności:

- starzenie się społeczeństwa powiatu,
- zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji ludności,
- wzrost współczynnika obciążenia demograficznego, zwłaszcza grupą wieku, poprodukcyjnego.

2. Systematycznie maleje liczba osób pozostających bez pracy w powiecie.

3. Liczba osób, którym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem udzieliło pomocy i wsparcia w latach 2020-2023 ma tendencję wzrostową.

4. Największe wydatki ponoszone są w ramach zadań realizowanych z wykorzystaniem środków PFRON (na osoby, rodziny z niepełnosprawnościami) oraz koszty związane z pieczą zastępczą.

5. Z danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wynika znaczne zwiększenie liczby wydanych orzeczeń, a także nastąpił wzrost liczby wydanych legitymacji i kart parkingowych.

6. Otrzymywane środki na realizację zadań w obszarze niepełnosprawności pochodzące z PFRON są niewystarczające względem potrzeb mieszkańców powiatu.

7. Rekomenduje się poszerzenie i wzmocnienie działań mających na celu pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych oraz konieczność utworzenia rodziny specjalistycznej, rodziny o charakterze pogotowia rodzinnego podyktowana ciągle rosnącymi potrzebami w opiece nad dziećmi niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz wymagającymi stałej całodobowej opieki.

8. Infrastruktura społeczna w powiecie (poza brakiem OIK) jest wystarczająca:

Dom Pomocy Społecznej w Kozarzach (120 miejsc) zaspokaja potrzeby w całodobowej opiece nad osobami dorosłymi niepełnosprawnymi intelektualnie w powiecie,

Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Krzyżewie zatrudnia osoby niepełnosprawne ze znacznym i umiarkowanym stopniem,

Warsztaty terapii zajęciowej prowadzą zajęcia łącznie dla 95 uczestników z niepełnosprawnościami,

Różnorodne formy pomocy osobom niepełnosprawnym możliwe są dzięki w/w placówkom.

9. Zasadnym jest kontynuowanie:

działalności Lokalnego Punktu Pomocy Pokrzywdzonym Przepięstwem w Wysokiem Mazowieckiem,

realizacji Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” – dla Jednostek Samorządu Terytorialnego,

realizacji Programów w ramach środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Prezentowane wnioski oraz potrzeby społeczne pozwoliły koordynatorowi na modyfikację harmonogramu strategicznego na lata 2023-2025.

Rozdział III.

REALIZACJA I WDRAŻANIE STRATEGII NA LATA 2023-2025

2. HARMONOGRAM REALIZACJI CELÓW STRATEGII NA LATA 2023-2025

L.p	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
CEL I. PROMOCJA ZATRUDNIENIA ORAZ AKTYWIZACJA LOKALNEGO RYNKU PRACY				
1.	Tworzenie warunków do rozwoju szkolnictwa dostosowanego do potrzeb rynku pracy.	Liczba osób bezrobotnych w powiecie.	PUP Wysokie Maz., PCPR, OPS-y, samorząd powiatu, instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i kościelne, instytucje ekonomii społecznej, LGD Brama na Podlasie	Budżet samorządu, PUP, WUP, OPS, MRPiPS - zadania zlecone, środki pomocowe EFS, PROW, środki ngo.
2.	Tworzenie projektów i instrumentów w odpowiedzi na powiatowe potrzeby, przeciwdziałających ubóstwu i bezrobociu.	Liczba przedsięwzięć, projektów, działań edukacyjnych, społecznych skierowanych na rzecz osób bezrobotnych, ich rodzin i innych osób potrzebujących wsparcia.		
3.	Wspieranie działań na rzecz wzrostu zatrudnienia, integracji społecznej osób bezrobotnych (młodzieży, osób o niskich kwalifikacjach).			
4.	Rozwój ekonomii społecznej w powiecie.			
5.	Włączenie w kampanie dotyczące aktywizacji zawodowej i społecznej.			
6.	Współpraca instytucji, organizacji i LGD na rzecz zatrudnienia i aktywizacji społeczno-zawodowej.	Liczba podmiotów ekonomii społecznej w powiecie.		
CEL II. DOSKONALENIE SYSTEMU DZIAŁAŃ WSPOMAGAJĄCYCH FUNKCJONOWANIE RODZIN I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ				
L.p	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
1.	Rozwój współpracy i koordynacji działań pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie. Zapewnienie wsparcia dla rodzin przeżywających trudności.	Liczba programów, zajęć, szkoleń	Poradnie, szkoły, PCPR, OPS-y, samorząd powiatu, instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i kościelne, instytucje ekonomii społecznej, LGD Brama na Podlasie, rodziny zastępcze, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, zespoły interdyscyplinarne	Budżet samorządu, PCPR, szkół, środki pomocowe - EFS, EFRR, PROW, rządowe, środki ngo, środki zewnętrzne, w tym LGD
2.	Prowadzenie zintegrowanego systemu pieczy zastępczej.	Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy specjalistycznej, z poradnictwa.		
3.	Szkolenie rodzin zastępczych i kandydatów na pełnienie funkcji różnych form rodzinnej opieki zastępczej.	Liczba wydarzeń skierowanych do ofiar przemocy.		
4.	Wspieranie usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.			
5.	Realizacja systemu pomocy psychologiczno – pedagogicznej, socjalnej i prawnej rodzinie, w tym ofiarom przemocy.			
6.	Organizowanie działań promujących zdrowy styl życia, zapobieganie uzależnieniom, radzenie z agresją i stresem.			
CEL III. ROZWIJANIE USŁUG I SYSTEMU WSPARCIA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
L.p	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
1.	Promowanie aktywnego stylu życia osób starszych, pomocy sąsiedzkiej w środowisku lokalnym oraz wspieranie organizowania grup samopomocowych.	Liczba programów, projektów, wydarzeń profilaktycznych,	Ośrodki zdrowia, sportu i kultury, ngo, grupy	Budżet samorządu, PUP, PFRON, MRPiPS - zadania

2.	Doskonalenie systemu informowania o możliwościach uzyskania pomocy.	edukacyjnych skierowanych do osób chorych, starszych, niepełnosprawnych.	nieformalne, zespoły, poradnie, PCPR, samorząd powiatu, instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i kościelne, instytucje ekonomii społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, DPS w Kozarzach, Środowiskowe Domy Samopomocy, PZAZ w Krzyżewie	zlecone, środki pomocowe EFS, PROW, środki ngo.
3.	Utrzymanie standardów w domu pomocy społecznej na terenie powiatu z uwzględnieniem poprawy (modernizacji) technicznej infrastruktury.	Utrzymanie standardów w domu pomocy społecznej.		
4.	Zwiększenie dostępności w zakresie rehabilitacji leczniczej, społecznej i zawodowej.			
5.	Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.			
6.	Wspieranie instytucji i stowarzyszeń działających w obszarze niepełnosprawności.			
7.	Rozwój Warsztatów Terapii Zajęciowej, Środowiskowych Domów Samopomocy, ZAZ-u.			
8.	Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.			
9.	Ułatwienie dostępności do sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych.			

CEL IV. DOSKONALENIE FORM WSPÓLPRACY LOKALNYCH INSTYTUCJI I ORGANIZACJI

L.p	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
1.	Rozwijanie i udoskonalanie pracy i metod oddziaływań przez instytucje i organizacje.	Liczba funkcjonujących organizacji, instytucji, grup nieformalnych	Szkoły, biblioteki, świetlice, ośrodki sportu i kultury, ngo, grupy nieformalne, ośrodki zdrowia, poradnie, PCPR, samorząd powiatu, instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i kościelne, instytucje ekonomii społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, DPS w Kozarzach, PZAZ w Krzyżewie, Środowiskowe Domy Samopomocy, itp	Budżet samorządu powiatu, województwa, środki pomocowe- EFS, EFRR, PROW, rządowe, środki ngo
2.	Wdrażanie modelu przepływu informacji między podmiotami działającymi w sferze pomocy społecznej z uwzględnieniem organizacji pozarządowych.	Liczba inicjatyw, wydarzeń, usług i działań realizowanych na rzecz społeczności.		
3.	Tworzenie i aktualizowanie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.			
4.	Stały monitoring i ocena zasobów pomocy społecznej w powiecie.			
5.	Realizacja przedsięwzięć kulturalnych o znaczeniu lokalnym i regionalnym, m.in. organizacja cyklicznych imprez, warsztatów rękodzieła, kulinarnych.			

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wysokomazowieckim do roku 2025 jest dokumentem długofalowym. Zakłada realizację wytyczonych celów z możliwością wprowadzenia niezbędnych zmian wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach. Należy liczyć się również z koniecznością podejmowania innowacyjnych, wynikających z potrzeb przedsięwzięć modyfikujących ustalony model działań.

Strategia ma charakter otwarty, co oznacza, że w czasie obowiązywania jej zapisów poszczególne elementy i działania mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowywane do aktualnie panującej sytuacji społecznej. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek.

Opracowanie:

Koordinator strategii

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem